

Pécsi Tudományegyetem
Klinikai Központ
A hólyagkatéterrel összefüggő húgyúti fertőzés
megelőzésére vonatkozó eljárásrend

Készítette:

Gemesi Szabina

Gemesi-Gátszegi Szabina
diplomás ápoló
Kőváriné Bajor Éva
okleveles népegészségügyi
szakember

2022.05.19.

Felülvizsgálta:

Dr. Rauth Erika

Dr. Rauth Erika
főorvos

2022.05.23.

Jóváhagyta:

Dr. Sebestyén Andor
elnök

2022.05.25.

A dokumentáció kódja:	ER-KK 34
Változat száma:	1.0
Oldalak száma:	11 12 <i>jelentés</i>
Mellékletek száma:	4
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.

ER-KK 34**A hólyagkatéterrel összefüggő húgyúti fertőzés megelőzésére vonatkozó eljárásrend****MÓDOSÍTÁSOK JEGYZÉKE**

<i>Módosította/dátum</i>	<i>Változat száma</i>	<i>Módosított oldalszám</i>	<i>Jóváhagyta</i>	<i>Kibocsátás időpontja</i>
<i>Dr. Péterfi Lehel, Gátszegi Szabina, Kőváriné Bajor Éva / 2023.05.18.</i>	<i>1.0</i>	<i>-</i>	<i>Dr. Sebestyén Andor elnök</i>	<i>2022.05.25.</i>

A dokumentum kódja:**ER-KK 34****Oldal****2/11****Érvénybelépés időpontja:****2022.05.25.****Változat száma:****1.0**

1. CÉL

Az eljárásrend célja, hogy a Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ betegellátó egységeiben a hólyagkatéterrel összefüggő húgyúti fertőzések kialakulása megelőzésre kerüljön.

2. ÉRVÉNYESSÉG

Az eljárásrend a PTE Klinikai Központ betegellátó egységeiben, valamennyi hólyagkatéterrel rendelkező beteg ellátása során alkalmazandó.

3. FELELŐSSÉG

Az eljárásrendben megfogalmazott szabályozott munkafolyamatok betartásáért valamennyi, az eljárásban (tevékenységben) résztvevő személy, betartásáért és ellenőrzéséért - kompetenciakörében - a Klinika Központ elnöke, az ápolási igazgató, a higiénikus főorvos, helyben pedig a klinikaigazgató/intézetvezető/tanszékvezető, az ápolásszakmai igazgató-helyettes, valamint az osztályvezető orvos és az osztályos infektókontroll kapcsolattartó felel.

4. HIVATKOZÁSOK

- 20/2009. (VI. 18.) EüM rendelet az egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések megelőzéséről, e tevékenységek szakmai minimumfeltételeiről és felügyeletéről
- Az országos tisztifőorvos módszertani levele a hólyagkatéterrel összefüggő húgyúti fertőzés megelőzésére. (2019.) Nemzeti Népegészségügyi Központ (NNK), Budapest
- 18/1998. (VI. 3.) NM rendelet a fertőző betegségek és a járványok megelőzése érdekében szükséges járványügyi intézkedésekről
- PTE KK Orvosszakmai Igazgatóság Kórházhigiénés Szolgálat Infektókontroll Kézikönyv, higiénés protokollok

5. SZAKMAI FOGALOM MEGHATÁROZÁSOK

Egészségügyi ellátással összefüggő fertőzés

A betegnél, az egészségügyi dolgozónál, valamint az egészségügyi ellátással kapcsolatba kerülő más személynél (például önkéntes segítő, látogató) az egészségügyi ellátás során kialakult fertőzés, mely az intézményi tartózkodást megelőzően még lappangó formában sem volt jelen.

Fertőzés

(1) a kórokozó jelenléte szövetekben-, és/vagy testváladékokban, és helyi vagy szisztémás klinikai tünetekkel járó megbetegedést okoz, vagy (2) a kórokozó – klinikai tünetek nélkül – steril szövetekben (pl. vér, liquor, pleurális/peritoneális/perikardiális/izületi folyadék, szemcsarnok víz, csont, parenchymás, üreges szervek).

A dokumentum kódja:

ER-KK 34

Oldal

3/11

Érvénybelépés időpontja:

2022.05.25.

Változat száma:

1.0

Húgyúti fertőzés

Olyan, a húgyutakat érintő fertőzés, mely tünetekkel jár. (Az aszimptomatikus bakteriuriát nem tekintjük húgyúti fertőzésnek.)

Implementáció

Egy javasolt intézkedés tényleges, gyakorlati megvalósítása.

Infekciókontroll

Az egészségügyi ellátással összefüggő fertőző betegségek kialakulásában szerepet játszó tényezők ismeretén, elemzésén alapuló, a fertőzések megelőzésére irányuló intervenciók tevékenység.

Ellátási csomag

Az ellátási csomag („care bundle”) olyan bizonyítékokon alapuló, röviden megfogalmazott, egyértelmű jó gyakorlatok összessége, amelyek együttesen, megbízhatóan és átfogóan alkalmazva igazoltan javítják a betegellátás folyamatait és a kimeneteleket.

Kolonizáció

A kórokozó szervezetünk ökoszisztémájának részévé válik, legtöbbször a bélben szimbióta feladatokat lát el.

Biofilm

A mikroorganizmusok egy felületen összetapadt egybefüggő bevonatot képző sejtekből, az általuk termelt nyákból, extracelluláris polimerekből, DNS-ből, fehérjéből, poliszacharidokból álló réteg.

6. SZAKMAI KÖRNYEZET**6.1. Az eljárás kivitelezésének helye**

A PTE Klinikai Központ betegellátó egységei.

6.2. Az eljárás kivitelezésében résztvevők köre

A PTE Klinikai Központ valamennyi betegellátó egységében, hólyagkatéter behelyezését, -ápolását végző egészségügyi dolgozó (orvos, szakdolgozó).

7. HÓLYAGKATÉTER HASZNÁLATTAL ÖSSZEFÜGGŐ HÚGYÚTI FERTŐZÉS**7.1. A hólyagkatéter használatával összefüggő húgyúti fertőzés jelentősége**

A hólyagkatéterezéssel összefüggő húgyúti fertőzések a leggyakoribb egészségügyi ellátással összefüggő fertőzések közé tartoznak. A hólyagkatéterezés gyakori, a kórházban ellátott betegek 12-16% -ánál végzett beavatkozás. Állandó hólyagkatéter alkalmazása esetén a húgyúti fertőzés kialakulásának napi kockázata 3-7%. Egy-egy alkalommal történő

A dokumentum kódja:	ER-KK 34	Oldal	4/11
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

katéterezést követően a katéterrel összefüggő húgyúti fertőzés kialakulása ritka, de a tartós katéterhasználat komoly fertőzési kockázatot jelent, ugyanis már a katéter behelyezését követően azonnal megkezdődik a hólyagkatéter kolonizációja, és a leggyakrabban megtelepedett kórokozók között sok a biofilm képző. A fertőzés többlet ápolási napokhoz és plusz ellátási költségekhez vezet, különösen, ha szekunder véráramfertőzés is kialakul a húgyúti fertőzés talaján.

7.2. A hólyagkatéter használattal összefüggő húgyúti fertőzés kockázati tényezői

Katéterrel összefüggő húgyúti fertőzést leggyakrabban az idegentest mellett aszcendáló bélflóra fertőzés okozza, de kialakulhat kontaminált katéter felhelyezése révén, az ápolási folyamat során az egészségügyi dolgozók kontaminált kezének közvetítésével, valamint helytelen katéterkezelés során. A fertőzés kockázata a katéter-alkalmazás idejének hosszával nő.

A hólyagkatéter használattal összefüggő fertőzés kialakulásának kockázati tényezői a következők:

- a katéter viselés időtartama,
- női nem,
- életkor,
- krónikus betegségek,
- immunszupprimált állapot,
- húgyutak anatómiai eltérései,
- csökkent vesefunkciók,
- vizelet-széklét inkontinencia,
- indokolatlan katéter használat,
- nem megfelelő méretű és minőségű katéter használata,
- nem megfelelő behelyezési és eltávolítási technika,
- gyakori katétercsere,
- ha az aszepszis szabálya sérül,
- a vizeletgyűjtő zsák/katéter bakteriális kolonizációja,
- a katéter behelyezésére és ápolására vonatkozó oktatás hiánya az egészségügyi dolgozók számára.

7.3. A hólyagkatéter használattal összefüggő húgyúti fertőzés megelőzésére vonatkozó ajánlások

A húgyúti fertőzések azonosításához elengedhetetlen az egységes definíciókon és módszertanon alapuló folyamatos surveillance, amelynek révén azonosítható az esetleges helytelen, illetve az ajánlásoktól eltérő gyakorlat, megalapozhatóak a szükséges intézkedések, beavatkozások. A surveillance adatokon alapuló infekciókontroll programokkal, illetve a bizonyítékokon alapuló infekciókontroll ajánlások betartásával a hólyagkatéter használattal összefüggő húgyúti fertőzések közel háromnegyede megelőzhető lenne.

A dokumentum kódja:	ER-KK 34	Oldal	5/11
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

7.3.1. Alapfeladatok

- Írásos protokoll/eljárásrend kidolgozása, annak megléte,
- hólyagkatéter behelyezés és -ápolás kivitelezése szakképzett, kompetens személy által történjen,
- egészségügyi dolgozók rendszeres oktatása, továbbképzése,
- aszeptikus technika, kézhigiéne feltételrendszerének biztosítása.

7.3.2. Hólyagkatéter alkalmazás indikációi

A kiadott – hivatkozásban szereplő - módszertani levél, valamint az orvos elrendelése alapján. Nem megfelelő indok az eszközhasználatra: inkontinens beteg ápolását helyettesítő eszközként történő alkalmazása, vizelet gyűjtése, tenyésztésre akaratlagos vizeletürítés megléte esetén, elhúzódó posztoperatív időszakban indikáció nélkül.

7.3.3. A hólyagkatéter behelyezésének helyes gyakorlata

- Mérlegelni kell az állandó katéter behelyezésének alternatíváit (kondom katéter intermittáló katéterezés),
- katéter behelyezése indokolt esetben, használata az indikáció fennállásáig,
- sérülések elkerülése érdekében a legkisebb méretű (átmérőjű) és megfelelő hosszúságú katéter választandó,
- higiénés kézfertőtlenítés elvégzése a katéter behelyezése előtt, illetve a katéterrel történő bármely manipuláció előtt és után,
- katéter behelyezésekor steril eszközök és aszeptikus technika alkalmazása (steril kesztyű, textília és törölő használata; fertőtlenítő oldat használata a húgycsőnyílás letörlésére, egyszer használatos, steril síkosító alkalmazása),
- férfiak katéterezésekor a katéter behelyezése után a fitymát (előbört) vissza kell húzni alapállapotba.

7.3.4. A hólyagkatéter ápolásának helyes gyakorlata

- Hólyagkatéter ápolás gyakorisága: naponta egyszer, ill. szükség esetén, dokumentáltan,
- a katéter megfelelő rögzítése a húgycső sérülésének megelőzése céljából,
- steril és folyamatosan zárt vizeletelvezető rendszer fenntartása,
- higiénés kézfertőtlenítés elvégzése a katéterrel, illetve a vizeletelvezető rendszerrel történő minden manipuláció előtt és után,
- egyéni védőeszközök használata (védőkesztyű, védőköpeny vagy védőkötény),
- aszeptikus technika alkalmazása,
- állandó katétert viselő betegnél a friss vizelet (kémiai és mikrobiológiai) vizsgálata fenntartással kezelendő, kis mennyiségű vizeletminta vételezése, lehetőleg tümentes gyűjtőrendszerből, tümentes mintavételi csatlakozón keresztül, a csatlakozó fertőtlenítése után, steril fecskendő/kanül illesztésével (a vizeletminta haladéktalan laboratóriumba küldése),
- vizelet szabad áramlásának folyamatos biztosítása (gyűjtőrendszer megtöretéstől mentes elhelyezése, a katéter és a csövek csavarodásának, hurkok kialakulásának megelőzése),

A dokumentum kódja:

ER-KK 34

Oldal

6/11

Érvénybelépés időpontja:

2022.05.25.

Változat száma:

1.0

- vizeletgyűjtő zsák rendszeres kiürítése (ahogy a zsák kapacitása igényli, nem szabad hagyni feszülésig telni), betegenként külön gyűjtőtartály alkalmazása, leeresztő csap szennyeződésének elkerülése, vizeletgyűjtő zsák cseréje 2 naponta javasolt,
- vizeletgyűjtő zsák a padozattal nem érintkezhet, a húgyhólyag szintje alatt kell tartani/rögzíteni,
- húgycsőnyílás rendszeres fertőtlenítése nem indokolt, de az általános higiénés előírások folyamatos és maradéktalan betartása kötelező,
- állandó katétert viselő beteg esetében az ápolási napok számának minimalizálása fokozott jelentőségű, a multirezisztens kórokozók által okozott fertőzések megelőzése érdekében,
- hosszú távú katéter viselés szükségessége esetén a katéter megfelelő időközönként történő cseréje javasolt (szilikonizált felszínű gumikatéter: 2-3 hetente; szilikon katéter: 4-6 hetente).

7.3.5. A hólyagkatéter behelyezés, ápolás folyamata

A hólyagkatéter behelyezés és/vagy ápolás gyakorlati kivitelezését az ER-KK 34/M01 tartalmazza, amelynek ismerete és alkalmazása a tevékenységben résztvevő valamennyi személynek kötelező.

7.3.6. Speciális ajánlások

Amennyiben az előírt szabályok betartása mellett magas a hólyagkatéterrel összefüggő húgyúti fertőzések száma, az intézmény egészére kiterjedő program bevezetése szükséges.

7.3.7. Rutinszerűen nem ajánlott eljárások

- Ezüsttel vagy más antibakteriális anyaggal bevont katéterek használata,
- antiszeptikus/antimikrobás anyaggal bevont katéterek használata,
- tünetmentes bakteriuria rutinszerű szűrése katéterezett betegeknél,
- tünetmentes bakteriuria kezelése (kivéve húgyutakon végzett invazív beavatkozás előtt),
- a katéter átöblítése nem rutineljárás (kivéve, ha elzáródás várható, ilyenkor zárt folyamatos öblítés javasolt az elzáródás megelőzésére),
- a húgyúti fertőzés megelőzése érdekében a hólyagnak fertőtlenítő hatású szerrel történő rendszeres átöblítése,
- antiszeptikum vagy antimikrobiális oldat rutinszerű befecskendezése a vizeletgyűjtő zsákba,
- szisztémás antibiotikumok alkalmazása profilaxisként,
- katétercsere megszokásból, rutinszerűen.

A dokumentum kódja:	ER-KK 34	Oldal	7/11
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

8. DOKUMENTÁCIÓ-VEZETÉS

8.1. Adatrögzítés a betegdokumentációban

A kompetenciához kötött feladatok végrehajtását követően az alábbi dokumentációs kötelezettségek állnak fenn az orvosok, szakdolgozók részéről:

dokumentálandó adat	adatrögzítő	dokumentáció helye
hólyagkatéter behelyezés/csere elrendelése	orvos	lázlap
hólyagkatéter szükségességének napi bírálata	orvos	lázlap
Hólyagkatéterrel osztályra érkezett beteg		
hólyagkatéter behelyezés helye	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
hólyagkatéter jellemzői (méret, típus, csatorna)	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
Hólyagkatéter behelyezés/csere		
hólyagkatéter behelyezés/csere dátuma	orvos, ápoló	lázlap, elektronikus ápolási dokumentáció
hólyagkatéter behelyezését végző személy neve	orvos, ápoló	lázlap, elektronikus ápolási dokumentáció
hólyagkatéter jellemzői (méret, típus, csatorna, katétervég)	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
ballonba töltött folyadék mennyisége	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
Hólyagkatéter ápolás		
hólyagkatéter ápolás dátuma	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
hólyagkatéter átjárhatósága	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
vizelet színe	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
vizeletgyűjtő zsák a hólyag szintje alatt	ápoló	elektronikus ápolási dokumentáció
Hólyagkatéter eltávolítás		
katéter eltávolítás dátuma	orvos, ápoló	lázlap, elektronikus ápolási dokumentáció

A hólyagkatéter behelyezés, ápolás és eltávolítás dokumentálandó adatai az ellátási csomagelemek részét képezik.

8.2. Adatrögzítés folyamata az elektronikus ápolási dokumentációban

A szakdolgozó a hólyagkatéter behelyezése, ápolása, eltávolítása után, az e-MedSolution rendszer ápolási dokumentációjában az Ápolási Lapon rögzíti a szükséges adatokat.

Az orvos által végzett hólyagkatéter behelyezés adatai hasonlóan rögzítendők az Ápolási lapon a tevékenységet Segítő szakdolgozó részéről.

Elérési útvonal: e-MedSolution <http://emedapp.kk.pte.hu/index.html> nővérállomás/ ápolási dokumentáció/ ápolási lap (SPECIÁLIS ÁPOLÁS/ Kanülök, szondák, katéterek/ Hólyagkatéter).

A dokumentum kódja:	ER-KK 34	Oldal	8/11
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

8.2.1. Hólyagkatéterrel osztályra érkezett beteg

Hólyagkatéterrel osztályra érkezett beteg kiválasztása után a legördülő menü kérdései megválaszolandók:

- hólyagkatéter behelyezés helye (ambulancia, mütő, más intézmény, egyéb),
- hólyagkatéter jellemzői (méret, típus, csatorna).

8.2.2. Hólyagkatéter behelyezés

Hólyagkatéter behelyezés kiválasztása után, a behelyezés dátuma rögzítendő, majd a legördülő menü kérdései megválaszolandók:

- hólyagkatéter behelyezést végző személy neve (legördülő menüből kiválasztandó),
- hólyagkatéter jellemzői (méret, típus, csatorna, katétervég),
- ballonba töltött folyadék mennyisége (szabadszövegesen beírandó).

8.2.3. Hólyagkatéter ápolás

Hólyagkatéter ápolás kiválasztása után, az ápolás dátuma rögzítendő, majd a legördülő menü kérdései megválaszolandók:

- hólyagkatéter átjárhatósága (legördülő menüből kiválasztandó),
- vizelet színe (legördülő menüből kiválasztandó),
- vizeletgyűjtő zsák a hólyag szintje alatt (legördülő menüből kiválasztandó).

8.2.4. Hólyagkatéter csere

Hólyagkatéter csere kiválasztása után, a behelyezés dátuma rögzítendő, majd a legördülő menü kérdései megválaszolandók:

- hólyagkatéter behelyezést végző személy neve (legördülő menüből kiválasztandó),
- hólyagkatéter jellemzői (méret, típus, csatorna, katétervég),
- ballonba töltött folyadék mennyisége (szabadszövegesen beírandó).

8.2.5. Hólyagkatéter eltávolítás

Hólyagkatéter eltávolítása kiválasztása után, az eltávolítás dátuma rögzítendő.

8.3. Oktatás

A hólyagkatéter behelyezésével, ápolásával kapcsolatos oktatási program célja a biztonságos betegellátást támogató magatartás erősítése.

Az oktatás támogatására a Kórházhygiénés Szolgálat oktatási anyagot, figyelemfelhívó plakátot, emlékeztetőt (ER-KK 34/M02) biztosít, amely a Klinikai Központ intranetes felületén a Kórházhygiénés Szolgálat dokumentumtárában elérhető.

8.3.1. Új dolgozó oktatása

A Kórházhygiénés Szolgálat oktató tevékenysége kiterjed az új dolgozók kórházhygiénés/infekciókontroll oktatására dokumentált módon, amelynek részét képezi a hólyagkatéter behelyezés és ápolás során alkalmazandó higiénés szabályok ismertetése.

A dokumentum kódja:	ER-KK 34	Oldal	9/11
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

Az újonnan felvételre került szakképzett egészségügyi dolgozó az adott betegellátó osztályon kijelölt mentor/infekciókontroll kapcsolattartó irányítása mellett kezd el dolgozni, aki a hólyagkatéter behelyezés és ápolás, intézményi szabályozás szerinti munkafolyamatának megismerésében nyújt támogatást.

8.3.2. Egyéb dolgozói oktatás

Rendkívüli esetben, illetve szükség szerint - hólyagkatéter használatával összefüggő egészségügyi ellátással összefüggő húgyúti fertőzések emelkedő száma, halmozódás, járvány előfordulása - az adott osztályon valamennyi egészségügyi dolgozónak a Kórházhygiénés Szolgálat tart oktatást, dokumentáltan.

8.3.3. Betegedukáció

A tartós hólyagkatéterrel rendelkező betegek oktatása során, a szóban átadott információk megerősítésére papír alapú tájékoztató anyag is rendelkezésre áll (ER-KK 34/M03). A szóbeli tájékoztatót a tájékoztató anyagok kiadása nem helyettesíti.

8.4. Teljesítmény mérése, indikátorok

A teljesítmény mérése a minőség fejlesztését szolgálja. Értékelése indikátorok segítségével történik.

Gyűjtendő eredményindikátor:

laboratóriumi vizsgálattal igazolt, multirezisztens kórokozók által okozott egészségügyi ellátással összefüggő húgyúti infekciók éves incidenciája: Kórházhygiénés Szolgálat által gyűjtendő indikátor.

9. ELLENŐRZÉS

A Kórházhygiénés Szolgálat által végzett dokumentált ellenőrzések során a hólyagkatéter behelyezés és ápolás gyakorlati kivitelezése és/vagy annak dokumentációs kötelezettségeinek teljesítése összehasonlításra kerül jelen eljárásrendben előírtakkal.

9.1. Hólyagkatéter behelyezésre, ápolásra, eltávolításra vonatkozó dokumentáció-vezetés ellenőrzése

Az ellenőrzést végző személy egy adott napon, az osztályon fekvő hólyagkatéterrel rendelkező betegek betegdokumentációjának áttekintése során vizsgálja a hólyagkatéter behelyezés, ápolás, eltávolítás dokumentációs kötelezettségeinek teljesülését (ER-KK 34/A01).

Elvégzése indokolt: évente egyszer ütemterv szerint, illetve szükség esetén.

Ellenőrzést végző: Kórházhygiénés Szolgálat.

9.2. Hólyagkatéter behelyezés és/vagy ápolás ellenőrzése

Az ellenőrzést végző személy 1 fő egészségügyi dolgozó (szakdolgozó vagy orvos) esetében vizsgálja a hólyagkatéter behelyezés és/vagy ápolás gyakorlati kivitelezését, dokumentálását.

A dokumentum kódja:	ER-KK 34	Oldal	10/11
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

Elvégzése indokolt: hólyagkatéter használatával összefüggő egészségügyi ellátással összefüggő húgyúti fertőzések emelkedő száma, halmozódás, járvány előfordulása.

Ellenőrzést végző: Kórházhygiénés Szolgálat.

9.3. Indikátorok gyűjtésének ellenőrzése

Az osztályonként gyűjtendő indikátorok évente egyszer, ütemterv szerint kerülnek ellenőrzésre, összegyűjtésre, értékelésre, visszacsatolásra a Kórházhygiénés Szolgálat által.

9.4. Ellenőrzés szempontrendszere

A Kórházhygiénés Szolgálat évente egyszer, ütemterv szerint, az ER-KK 34/A01 szempontrendszere alapján, dokumentáltan ellenőrzi a hólyagkatéter behelyezés, ápolás, eltávolítás dokumentációs kötelezettségeinek teljesülését, valamint a gyűjtött eredményindikátort.

A hólyagkatéter használatával összefüggő egészségügyi ellátással összefüggő húgyúti fertőzések emelkedő száma, halmozódás, járvány előfordulása esetén, a Kórházhygiénés Szolgálat a hólyagkatéter behelyezés és/vagy ápolás gyakorlati kivitelezését ellenőrzi jelen eljárásrend ER-KK 34/M01, ER-KK 34/M02 szempontrendszere alapján.

Az ellenőrzések eredményei, értékelése, javaslatok megfogalmazása, tervezett visszaellenőrzés rögzítése, összefoglaló dokumentum formájában kerül megküldésre az adott szervezeti egység vezetőinek, ápolási igazgatónak, minőségirányítási osztályvezetőnek.

10. MELLÉKLETEK

- ER-KK 34/A01: Hólyagkatéter behelyezésre, ápolásra, eltávolításra vonatkozó dokumentáció-vezetés ellenőrzése
- ER-KK 34/M01: Hólyagkatéter behelyezés és ápolás folyamata a megelőző intézkedések alkalmazásával
- ER-KK 34/M02: Emlékeztető hólyagkatéter behelyezéshez, ápoláshoz
- ER-KK 34/M03: Betegtájékoztató húgyúti katéterrel rendelkező betegek számára

A dokumentum kódja:

ER-KK 34

Oldal

11/11

Érvénybelépés időpontja:

2022.05.25.

Változat száma:

1.0

Pécsi Tudományegyetem
Klinikai Központ

ER-KK 34/A01

**Hólyagkatéter behelyezésre, ápolásra, eltávolításra vonatkozó
dokumentáció-vezetés ellenőrzése**

Az ellenőrzést végző személy egy adott napon, az osztályon fekvő hólyagkatéterrel rendelkező betegek betegdokumentációjának áttekintése alapján vizsgálja, a hólyagkatéter behelyezés és ápolás dokumentációs kötelezettségeinek teljesülését.

Szervezeti egység neve, osztály:		
Ellenőrzés időpontja:		
Ellenőrzést végző neve:		
Ellenőrzött elemek	Szám	Megjegyzés
Osztályos betegek száma az ellenőrzéskor.		
Hólyagkatéteres betegek száma az ellenőrzéskor.		
Hólyagkatéter behelyezés/csere		
hólyagkatéter behelyezés/csere elrendelése		
behelyezés dátuma		
hólyagkatéter behelyezését végző személy neve		
hólyagkatéter jellemzői		
ballonba töltött folyadék mennyisége		
Hólyagkatéteres betegek összes száma, akiknél a fenti adatok rögzítésre kerültek.		
Hólyagkatéter ápolás		
hólyagkatéter szükségességének napi bírálata		
katéter ápolás dátuma		
hólyagkatéter átjárhatósága		
vizelet színe		
vizeletgyűjtő zsák a hólyag szintje alatt		
Hólyagkatéteres betegek összes száma, akiknél a fenti adatok rögzítésre kerültek.		
Hólyagkatéter eltávolítás		
katéter eltávolítás dátuma		
Betegek száma, akiknél a fenti adat rögzítésre került.		

Ellenőrzést végezte:

- Kórházhigiénés Szolgálat
 Egyéb

Az elvártak megfelel, részben megfelel, nem felel meg.

Javasolt intézkedések:

Ellenőrzést végző aláírása

A dokumentum kódja:	ER-KK 34/A01	Oldal	1/1
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

ER-KK 34/M01

***Hólyagkatéter behelyezés és ápolás folyamata
a megelőző intézkedések alkalmazásával***

1. Hólyagkatéter behelyezés

1.1. Tárgyi eszközök

- Fertőtlenített tálcá,
- steril kesztyű, steril izolációs kendő, steril csipesz, steril gömbtörlők (pl. előre összeállított steril katéterszettben),
- megfelelő méretű steril katéterek (ajánlás: nők esetében: 14 CH, férfiak esetében:16 CH, ettől eltérni csak szakmai indikációval lehet),
- steril síkosító gél (Lidokain érzékenység esetén Lidokain mentes),
- steril fecskendők, steril felszívó tűk, steril desztillált víz vagy fiziológiás sóoldat (a desztillált víz az összetétele miatt előnyben részesítendő),
- steril vizeletgyűjtő zsák, tartó,
- vesetál,
- nyálkahártyafertőtlenítőszer,
- alkoholos kézfertőtlenítőszer,
- egyéni védőeszközök (védőkesztyű, védőköpeny vagy védőkötény).

1.2. Betegelőkészítés

- Beteg azonosítása, tájékoztatása,
- megfelelő intimitású környezet biztosítása,
- Lidokain érzékenység ellenőrzése,
- higiénés kézfertőtlenítés,
- beteg pozicionálása (háton fekvő helyzet, térdben felhúzott lábak),
- ágyvédelem biztosítása.

1.3. Állandó (tartós) hólyagkatéter behelyezésének menete

Állandó hólyagkatéter behelyezését a sterilitás megtartása érdekében asszisztenciával, segítővel, végezzük. Beavatkozást végző személy (B) férfi beteg esetén orvos, női beteg esetén ápoló, a Segítő személy (S) ápoló.

- B+S: higiénés kézfertőtlenítés,
- B: steril gumikesztyű felvétele,
- S: egyszerhasználatos védőkesztyű felvétele után, előkészíti a steril eszközöket a steril izolációs kendővel letakart fertőtlenített tálcára, felbontja steril katéterszettet, steril síkosító gélt, fecskendőt, tűt, melyeket a steril izolációs kendőre helyez,
- B: steril lyukas kendő felhelyezése a beteg bőrének érintése nélkül,
- S: steril gömbtörlőket leönti kb. 100 ml nyálkahártyafertőtlenítőszerrel,
- B: nyálkahártyafertőtlenítőszerrel átitatott gömbtörlőt steril csipesz közé fogva a húgycsőnyílás környékét fertőtleníti, nő esetén a húgycsőnyílástól a végbél felé a szeméremajkakakat feltárva, férfi esetében az előbört hátra húzva a húgycsőnyílástól kifelé (ugyanazon gömbtörlővel nem töröljük újra a már fertőtlenített területet, a törlő mozdulatot ismételjük meg három különböző gömbtörlővel),

A dokumentum kódja:	ER-KK 34/M01	Oldal	1/2
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

Pécsi Tudományegyetem

Klinikai Központ

- B: sikosító gél húgycsőnyílásba helyezése, legalább 5 perc behatási idő,
- B: egy steril fecskendőbe – a Segítő által odanyújtott – desztillált vizet vagy fiziológiás sóoldatot szív fel (8-10 ml),
- S: kinyitja a katéter külső csomagolását és a B. kiveszi belőle a belső fóliába csomagolt katétert, amit kibont,
- B: kérjük meg a beteget, hogy lazítson, majd vegyen egy nagy levegőt, ekkor vezessük fel a katétert – nőknél 4-5 cm-re, férfiaknál az Y elágazásig –közben a fóliát távolítsuk el a katéterről,
- B: felfújja a ballont 8-10 ml steril desztillált vízzel vagy fiziológiás sóoldattal (ettől eltérni csak szakmai indikációval lehet),
- S: kényelembe helyezük a beteget és rögzítjük a vizeletgyűjtő zsákot a húgyhólyag szintje alatt, úgy, hogy a vizeletgyűjtő zsák csövét a beteg lába alatt vezetjük el,
- B: férfi beteg esetén az előbört – fitymát- visszahúzzuk,
- S: vesetálba összegyűjtött használt eszközök szétválogatása, megfelelő hulladékgyűjtőbe helyezése,
- B+S: védőkesztyű levétele, higiénés kézfertőtlenítés,
- S: beteg környezetének rendbetétele,
- S: dokumentálás.

2. Hólyagkatéter ápolás

A fekvőbeteg-ellátó osztályokon a műszakban lévő ápoló felel a katéterápolási feladatok szakszerű elvégzéséért. Katéterápolás gyakorisága: naponta egyszer, illetve szükség esetén.

A megfigyelés, beavatkozás során az alábbiak betartása szükséges:

- higiénés kézfertőtlenítés elvégzése a katéterrel, illetve a vizeletelvezető rendszerrel történő manipuláció előtt és után,
- egyéni védőeszközök használata (kesztyű, védőöltözet) minden katéterrel, illetve vizeletelvezető rendszerrel történő manipuláció során,
- katéter megfelelő rögzítése, a húgycső sérülésének megelőzése érdekében,
- folyamatosan zárt vizeletelvezető rendszer fenntartása,
- vizelet szabad áramlásának biztosítása,
- vizeletgyűjtő zsák rendszeres ürítése,
- leeresztő szelep a padozattal ne érintkezzen,
- vizeletgyűjtő zsák a hólyag szintje alatt legyen,
- vizeletgyűjtő zsák cseréje két naponta, aszeptikus technika alkalmazásával,
- állandó katétert viselő betegtől rutinszerűen nem javasolt a mikrobiológiai vizeletminta levétele, ha mégis szükséges, tüntes technika alkalmazása szükséges (katéterzsákba vezető cső leszorítása pár percre, a katéter és katéterzsák közti kapcsolat megszüntetése, a katéter kézzel való elszorításával, a katétervég fertőtlenítő oldattal való lefújása, majd a vizelet kiengedése vesetálba, majd egy steril pohárba. ezt követően a katéterzsák csatlakozó fertőtlenítő lefújása és a katéterrel való újra egyeztetése),
- a húgycsőnyílás fertőtlenítése nem szükséges, de a személyi higiéné fontos,
- a beteg kikérdezése, megfigyelése a fertőzésre utaló klinikai tünetek tekintetében (fájdalom, láz, hidegrázás, vizelési panaszok, haematuria, pyuria, anuria, stb.).

A dokumentum kódja:	ER-KK 34/M01	Oldal	2/2
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

ER-KK 34/M02

Emlékeztető hólyagkatéter behelyezéshez, ápoláshoz

Hólyagkatéter behelyezés	
A hólyagkatéter behelyezés/csere orvos által elrendelt, dokumentált.	✓
A beavatkozást képzett, gyakorlott személy végzi, vagy annak felügyeletében.	✓
A beavatkozást végző szóban tájékoztatta a beteget a katéterezés szükségességéről, a katéterezés folyamatáról, a lehetséges szövődményekről, a beteg megnyugtatása, szóbeli beleegyezése megtörtént.	✓
A beavatkozást végző nem visel a kezén ékszereket, tiszta műanyag kötényt vett fel, higiénés kézfertőtlenítést követően steril kesztyűt húzott.	✓
Aszeptikus technika és steril eszközök alkalmazása.	✓
A legkisebb méretű katéter kiválasztása, vizeletelvezetés biztosítása.	✓
A ballon feltöltésére használt steril desztillált víz vagy fiziológiás sóoldat mennyisége 8-10 ml.	✓
A húgycsőnyílás fertőtlenítése megtörtént.	✓
Egyszerhasználatos, steril síkosító alkalmazása történt.	✓
A ballon feltöltése előtt látható volt a vizelet megjelenése.	✓
A katétert aszeptikusan csatlakoztatták a steril vizeletgyűjtő zsákhoz.	✓
A vizeletgyűjtő zsák a húgyhólyag szintje alatt, elhelyezése tiszta tartón, a rendszer padlóval nem érintkezik.	✓
Dokumentációs kötelezettségek teljesítésre kerültek.	✓
Hólyagkatéter ápolás	
A katéter szükségességének napi mérlegelése megtörtént, dokumentált.	✓
Hólyagkatéter ápolás gyakorisága: naponta egyszer, ill. sz. e. dokumentáltan.	✓
Steril és zárt rendszer folyamatos fenntartása biztosított.	✓
Vizeletgyűjtő zsák rendszeres kiürítése, külön gyűjtőtartály alkalmazása minden beteghez, a leeresztő csap szennyeződésének elkerülése.	✓
A katéter és a vizeletgyűjtő rendszer manipulációja előtt higiénés kézfertőtlenítés elvégzése, majd védőkesztyű felvétele.	✓
A vizeletgyűjtő zsák legyen folyamatosan a húgyhólyag szintje alatt, ne kerüljön a földre, a gyűjtőrendszer legyen megtörtétől mentesen elhelyezve.	✓
Dokumentációs kötelezettségek teljesítésre kerültek.	✓

A dokumentum kódja:	ER-KK 34/M02	Oldal	1/1
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

ER-KK 34/M03

Betegtájékoztató húgyúti katéterrel rendelkező betegek számára

Kedves Betegünk!

Önnek tartós hólyagkatétert szükséges viselnie, mely fokozott kockázatot jelenthet a húgyúti fertőzések kialakulásának szempontjából. A tájékoztató segít Önnek abban, hogy a hólyagkatéter viselése során meg tudja előzni a húgyúti fertőzések kialakulását.

Hólyagkatéter és vizeletgyűjtőzsák ápolása

- Mindig mosson kezet a katéter érintése előtt és után!

- A vizeletgyűjtő zsákot tartsa mindig a húgyhólyag szintje alatt, így megelőzheti a vizelet húgyhólyagba történő visszafolyását!

- A vizeletgyűjtő zsákot úgy helyezze el, hogy a csöve ne csavarodjon meg, hurkok ne keletkezzenek!

- A gyűjtőzsák a padlóval, mosdókagylóval, vagy vizeletgyűjtő edénnyel ne érintkezzen!

- Ne hagyja megtelni a vizeletgyűjtő zsákot!

A dokumentum kódja:	ER-KK 34/M03	Oldal	1/2
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0

Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ

- A vizeletgyűjtőzsák cseréje kétnaponta szükséges!

- Fekvő helyzetben, a katétert a fehérnemű szára mellett, a vizeletgyűjtő zsák csövét, a lába alatt vezesse el, és rögzítse, úgy, hogy az a hólyag szintje alá essen!

- A katétert és a vizeletgyűjtő zsákot, a ruhája alatt is könnyen viselheti, de figyeljen arra, hogy a katéterzsák a hólyag szintje alá essen!

- Fontos a személyi higiénia, az intim területek tisztán tartása!
- Nyugodtan zuhanyozhat a hólyagkatéterrel!
- Férfiak esetében, tisztálkodáskor szükséges az előbőr (fityma) hátra húzása, majd a terület megtisztítása után a fityma visszahúzása!
- Szükséges a katétert is tisztán tartani, melyet a testtől kifelé/lefelé irányuló mozdulatokkal kell megtisztítani!
- A húgyúti katéter mellett történő vizeletszivárgás előfordulhat.
- A katétert ne zárja le, lehetőleg hagyja vizeletgyűjtő zsákon!

Milyen problémák léphetnek fel a hólyagkatéter viselése mellett?

- Hólyagkatéter elzáródása: a vizelet ürülése megszűnik.
- Vérvelés: a vizelet színe élénkpirossá válik
- Láz: hólyag vagy vesetáji fájdalom mellett, húgyúti fertőzésre utalhat
- Katéter kicsúszása: ez esetben egy új katétert kórházban vissza kell helyezni.

Amennyiben a fenti problémák valamelyikét észleli, kérjük, jelezze azt ápolójának, orvosának, vagy keresse fel a területileg illetékes urológiát!

A dokumentum kódja:	ER-KK 34/M03	Oldal	2/2
Érvénybelépés időpontja:	2022.05.25.	Változat száma:	1.0